ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER της 9ης Νοεμβρίου 2004 [1]

1. Τα ζητήματα που θέτει η παρούσα αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι ξεκάθαρα. Το Rechtbank te Rotterdam επιθυμεί να πληροφορηθεί αν η οδηγία 69/335/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 1969, περί των εμμέσων φόρων των επιβαλλομένων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων [2] (στο εξής: οδηγία), έχει εφαρμογή επί των ετησίων επιβαρύνσεων τις οποίες ο φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί η εποπτεία της κεφαλαιαγοράς επιβάλλει στις επιχειρήσεις του σχετικού τομέα για τη χρηματοδότηση των ελεγκτικών δραστηριοτήτων του φορέα αυτού και οι οποίες υπολογίζονται αναλόγως των μικτών κερδών της προηγούμενης οικονομικής χρήσεως.

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να εξεταστεί αν η επίμαχη επιβάρυνση απαγορεύεται από την οδηγία ή εμπίπτει σε κάποια από τις εξαιρέσεις τις οποίες προβλέπει η οδηγία.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

2 — ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 20.

I — Το νομικό πλαίσιο

Α — *Η οδηγία*

2. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι φόροι που έπλητταν στα κράτη μέλη τις συγκεντρώσεις κεφαλαίων, και ειδικότερα οι φόροι χαρτοσήμου και εκείνοι επί των εισφορών κεφαλαίων σε εταιρίες, μπορούσαν να εμποδίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων στην Κοινότητα, το Συμβούλιο κατήργησε, το 1969, τους φόρους αυτούς καθώς και άλλους φόρους ανάλογης φύσεως, αντικαθιστώντας τους με ένα ενιαίο φόρο τον οποίο εναρμόνισαν τα άρθρα 2 έως 9 της οδηγίας (όπως εκτίθεται στη δεύτερη και στην ένατη αιτιολογική σκέψη καθώς και στο άρθρο 1).

3. Το άρθρο 4 απαριθμεί, στην παράγραφό του 1, τις πράξεις που υποχρεωτικά υπόκεινται στον πιο πάνω φόρο, ενώ, στην παράγραφό του 2, αναφέρει τις πράξεις που τα κράτη μέλη δύνανται να υπαγάγουν στον φόρο. Στις πρώτες περιλαμβάνονται η σύσταση κεφαλαιουχικής εταιρίας, η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου ή η αύξηση της εταιρικής περιουσίας (στοιχεία α', γ' και δ'), η μετατροπή μιας μη κεφαλαιουχικής εταιρίας σε κεφαλαιουχική εταιρία (στοιχείο β')

και η μεταφορά από τρίτη χώρα ή από άλλο κράτος μέλος της πραγματικής διευθύνσεως ή της καταστατικής έδρας (στοιχεία ε' και η').

4. Η προαναφερθείσα παράγραφος 2 παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να υπαγάγουν στον πιο πάνω φόρο την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου διά κεφαλαιοποιήσεως κερδών, αποθεματικών ή προβλέψεων (στοιχείο α'), τη με διάφορα μέσα αύξηση της εταιρικής περιουσίας (στοιχείο β'), τα δάνεια που συνάπτονται με τρίτους, όταν τα δάνεια αυτά δίνουν δικαίωμα λήψεως ποσοστού επί των εταιρικών κερδών, και τα δάνεια που έχουν την ίδια λειτουργία με την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου (στοιχεία γ' και δ') [3].

5. Εκτός από τον πιο πάνω φόρο, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να υποβάλουν σε άλλον φόρο τις πράξεις που απαριθμεί το άρθρο 4 της οδηγίας, αλλά ούτε και τις εισφορές, τα δάνεια ή τις παροχές που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των πράξεων αυτών· δεν μπορούν να υποβάλουν σε φόρο ούτε την καταχώριση ή οποιαδήποτε άλλη διατύπωση που αποτελεί προϋπόθεση της ασκήσεως επιχειρηματικής δραστηριότητας και τάσσεται, λόγω της νομικής τους μορφής, σε εταιρίες, ενώσεις προσώπων ή νομικά πρόσωπα κερδοσκοπικού χαρακτήρα (άρθρο 10).

6. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να υποβάλουν σε φόρο τη δημιουργία, την έκδοση, την εισαγωγή στο χρηματιστήριο, τη θέση σε κυκλοφορία ή τη διαπραγμάτευση μετοχών, μεριδίων ή άλλων τίτλων της ίδιας φύσεως, καθώς και των παραστατικών των τίτλων αυτών, όποιος και αν είναι ο εκδότης τους. Επίσης, δεν μπορούν να υποβάλουν σε φόρο τα δάνεια που συνάπτονται μέσω εκδόσεως ομολογιών ή άλλων αξιογράφων ούτε τις σχετικές διατυπώσεις (άρθρο 11).

7. Ωστόσο, ως εξαίρεση από τους κανόνες αυτούς, τα κράτη μέλη μπορούν να εισπράττουν: 1) φόρους μεταβιβάσεως κινητών αξιών ή άλλων αγαθών και φόρους για τη σύσταση, την εγγραφή ή την άρση προνομίων και υποθηκών· 2) φόρο προστιθεμένης αξίας και 3) επιβαρύνσεις ανταποδοτικού χαρακτήρα (άρθρο 12, παράγραφος 1).

Β — *Η ολλανδική ρύθμιση*

8. Ο νόμος Wet toezicht effectenverkeer 1995 [4] (στο εξής: νόμος του 1995) διέπει την εποπτεία της κεφαλαιαγοράς, ο δε Υπουργός Οικονομικών, βάσει του άρθρου

3 — Κατά την οδηγία 85/303/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουνίου 1985, για την τροποποίηση της οδηγίας 69/335 (ΕΕ L 156, σ. 23), τα κράτη μέλη δύνανται να διατηρήσουν τον φόρο επί των πράξεων που περιγράφονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, εφόσον την 1η Ιουλίου 1984 οι πράξεις αυτές είχαν φορολογικό συντελεστή 1 %.

4 — Staatsblad 1995, 574. Ο νόμος αυτός, ο οποίος τροποποιήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2001 (Staatsblad 2001, σ. 584), μεταφέρει στο ολλανδικό δίκαιο τις οδηγίες 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1993, για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 141, σ. 1), και 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 1993, σχετικά με τις επενδυτικές υπηρεσίες στον τομέα των κινητών αξιών (ΕΕ L 141, σ. 27).

40 του νόμου του 1995 και του διατάγματος Overdrachtsbesluit Wet 1995 (εκτελεστικού διατάγματος του νόμου του 1995)[5], έχει αναθέσει την εποπτεία αυτή στη Stichting Autoriteit Financiële Markten (επιτροπή κεφαλαιαγοράς, στο εξής: AFM). Ο νόμος του 1995 έχει εφαρμογή τόσο επί των μεσιτών κινητών αξιών όσο και επί των διαχειριστών περιουσίας, οι δε κατηγορίες αυτές ορίζονται αντιστοίχως στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία b και c, και υπάγονται στην έννοια των «επιχειρήσεων εκμεταλλεύσεως κινητών αξιών» (άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο d).

9. Κατά το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 4, του νόμου του 1995, η άσκηση της πιο πάνω δραστηριότητας προϋποθέτει σχετική άδεια.

10. Κατά το άρθρο 42, τα έξοδα που συνεπάγεται η εποπτεία μπορούν να μετακυλιθούν στις επιχειρήσεις εκμεταλλεύσεως κινητών αξιών, σύμφωνα με κριτήρια που ορίζονται με κανονιστικές πράξεις της διοικήσεως.

11. Η Regeling toezichtkosten Wet toezicht effectenverkeer 1995[6] (ρύθμιση περί του κόστους της εποπτείας κατά τον νόμο του 1995, στο εξής: Ρύθμιση) παρέχει στην AFM τη δυνατότητα να χρεώνει επί ετησίας βάσεως τα γενικά έξοδα της ασκήσεως των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων της, μεταξύ άλλων, στις εγκατεστημένες στις Κάτω Χώρες εταιρίες κινητών αξιών που ασκούν τη δραστηριότητά τους μετά από άδεια βάσει του άρθρου 7 του νόμου του 1995. Οι εισφορές αυτές καθορίζονται επί ετησίας βάσεως από το Υπουργείο Οικονομικών κατόπιν προτάσεως της AFM, στην οποία τα προβλεπόμενα έξοδα εποπτείας πρέπει να καλύπτονται από τα προβλεπόμενα έσοδα (άρθρα 2 και 3).

12. Η AFM έχει δύο είδη εσόδων. Τα πρώτα αποτελούνται από τα πάγια ποσά με τα οποία χρεώνονται ορισμένες υπηρεσίες, όπως η διεκπεραίωση των αιτήσεων αδείας (άρθρο 4). Τα δεύτερα υπολογίζονται αναλόγως των εσόδων που οι σχετικές επιχειρήσεις είχαν την προηγούμενη οικονομική χρήση (άρθρο 5), ενώ ως τέτοια έσοδα νοούνται τα μικτά κέρδη που απέφεραν οι δραστηριότητες σχετικά με κινητές αξίες (εισηγητική έκθεση του νόμου του 1995, μέρος σχετικό με το άρθρο 1).

13. Ο Vaststellingsregeling bedragen Regeling toezichtkosten Wet toezicht effectenverkeer 1995 voor 2000[7] (κανονισμός περί καθορισμού, για το 2000, των εισφορών τις οποίες προβλέπει η Ρύθμιση) ορίζει στο άρθρο του 3 ότι τα ποσά τα οποία αφορά το άρθρο 5 της Ρυθμίσεως κυμαίνονται από 10 000 ολλανδικά φιορίνια (NLG), για τις εταιρίες με μικτά ετήσια κέρδη κάτω των 2 500 000 NLG, μέχρι 2 000 000 NLG, για τις εταιρίες με ετήσια μικτά κέρδη άνω του 1 280 000 000 NLG.

5 — Staatsblad 1995, 624

6 — Staatscourant 2000, 137, σ. 10.

7 — Staatscourant 2000, 137, σ. 9.

II — Τα πραγματικά περιστατικά και το προδικαστικό ερώτημα

14. Η Optiver BV, η Robeco Obligatie DividenFunds NV, η All Options International BV και άλλες εταιρίες, συγκεκριμένα δε τριάντα εννέα συνολικά εταιρίες, τις οποίες το Rechtbank te Rotterdam απαριθμεί στην επικεφαλίδα της αποφάσεως περί παραπομπής (στο εξής: Optiver κ.λπ.), είναι εταιρίες κινητών αξιών εγκατεστημένες στις Κάτω Χώρες και ιδρυμένες σύμφωνα με το άρθρο 7 του νόμου του 1995.

15. Στις 15 Αυγούστου 2000, η AFM, η οποία τότε ονομαζόταν Stichting Toezicht Effectenverkeer, απηύθυνε στην Optiver κ.λπ. εντάλματα πληρωμής σύμφωνα με το άρθρο 5 της Ρυθμίσεως, το δε ποσό που ζητήθηκε να καταβάλει καθεμία από τις εταιρίες αυτές είχε υπολογιστεί αναλόγως των μικτών κερδών της κατά την προηγούμενη οικονομική χρήση.

16. Μετά την υποβολή διοικητικών ενστάσεων οι οποίες ευδοκίμησαν εν μέρει, η Optiver κ.λπ. άσκησαν προσφυγή ισχυριζόμενες ότι η επίμαχη εισφορά αντίκειται στο άρθρο 11 της οδηγίας.

17. Για τη λύση της διαφοράς αυτής, το Rechtbank te Rotterdam έθεσε στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«Εμποδίζει η οδηγία 69/335/ΕΟΚ, ειδικότερα δε η ερμηνεία των άρθρων της 11 και 12, τον καταλογισμό σε επιχειρήσεις εκμεταλλεύσεως κινητών αξιών επιβαρύνσεως κατά την προεκτεθείσα έννοια επί των μικτών κερδών από δραστηριότητες που συνδέονται με κινητές αξίες;»

III — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

18. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν, εντός της προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης, εκτός από τις δέκα εταιρίες που αναγράφονται τελευταίες στην απόφαση περί παραπομπής, η AFM, η Ολλανδική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή.

19. Στις 30 Σεπτεμβρίου 2004 πραγματοποιήθηκε η επ' ακροατηρίου συζήτηση, στην οποία παρέστησαν, για να διατυπώσουν προφορικώς τους ισχυρισμούς τους, οι εκπρόσωποι όσων έλαβαν μέρος στην έγγραφη διαδικασία, εξαιρουμένης της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου.

IV — Ανάλυση του προδικαστικού ερωτήματος

20. Όπως σημείωσα στην αρχή των προτάσεών μου, το Rechtbank te Rotterdam

επιθυμεί να πληροφορηθεί αν η οδηγία επιτρέπει επιβαρύνσεις όπως οι επίμαχες στην παρούσα υπόθεση, οπότε είναι αναγκαίο να εξεταστεί το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

21. Το Δικαστήριο, από τις πρώτες αποφάσεις που εξέδωσε συναφώς, έχει καταστήσει σαφές ότι η οδηγία, για να προωθήσει την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, σκοπό έχει να αντικαταστήσει με έναν εναρμονισμένο φόρο, τόσο ως προς τη μορφή του όσο και ως προς τους συντελεστές του, τους διάφορους έμμεσους φόρους οι οποίοι στα κράτη μέλη έπληττα τις συγκεντρώσεις κεφαλαίων [8].

22. Από τον σκοπό αυτόν προκύπτει ότι η επιθυμητή εναρμόνιση δεν αφορά τους άμεσους, αλλά μόνο τους έμμεσους φόρους [9]. Επιπλέον, στην τελευταία κατηγορία φόρων, μας ενδιαφέρουν μόνον εκείνοι που πλήττουν τις πράξεις συγκεντρώσεως κεφαλαίων εφόσον αυτές συντελούν στην ενίσχυση του οικονομικού δυναμικού των εταιριών [10]. Ωστόσο, η οριοθέτηση δεν σταματάει εδώ, καθόσον έχει και μια υποκειμενική διάσταση, αφήνοντας εκτός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας τις εισφορές σε προσωπικές εταιρίες [11].

23. Με άλλα λόγια, μια φορολογική επιβάρυνση η οποία πλήττει τις πράξεις που απαριθμεί το άρθρο 4 της οδηγίας, οι οποίες αφορούν τις κεφαλαιουχικές εταιρίες και φορολογούνται επειδή αποτελούν μέσο για τη σώρευση πλούτου και την οικονομική σταθεροποίηση, είναι «φόρος εισφοράς» υπό την έννοια της οδηγίας [12].

24. Μετά, οι απαγορεύσεις του άρθρου 10 της οδηγίας εμποδίζουν τα κράτη μέλη να εισπράττουν έμμεσους φόρους που είναι όμοιοι με τον φόρο εισφοράς, περιλαμβανομένων όλων των φόρων για τη σύσταση κεφαλαιουχικής εταιρίας ή για την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου (στοιχείο α' του άρθρου 10), καθώς και έμμεσους φόρους για

8 — Έτσι εκφράστηκε για πρώτη φορά στην απόφαση της 27ης Ιουνίου 1979, 161/78, Conradsen (Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 109, σκέψη 11). Μετά, επιβεβαίωσε τη νομολογία αυτή στις αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 1987, 112/86, Amro Aandelen Fonds (Συλλογή 1987, σ. 4453, σκέψη 7), και της 11ης Ιουνίου 1996, C-2/94, Denkavit Internationaal κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-2827, σκέψεις 16 και 17).

9 — Στην απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-287/94, Frederiksen (Συλλογή 1996, σ. I-4581), το Δικαστήριο έκρινε ότι τα αποτελέσματα της οδηγίας περιορίζονται στους έμμεσους φόρους και δεν αφορούν τους άμεσους όπως ο φόρος εισοδήματος των εταιριών, οπότε η οδηγία δεν εμποδίζει την επιβολή φόρου εισοδήματος, βάσει επιτοκίου που καθορίστηκε εκ των υστέρων, σε μητρική εταιρία η οποία χορήγησε άτοκο δάνειο σε μια από τις θυγατρικές της (σκέψεις 20 έως 22). Για τους ίδιους λόγους, το Δικαστήριο έκρινε ότι το πιο πάνω κοινοτικό νομοθέτημα δεν εμποδίζει την επιβολή σε κεφαλαιουχικές εταιρίες φόρου επί της καθαράς εταιρικής περιουσίας, καθόσον ο φόρος αυτός δεν πλήττει τις μεταβιβάσεις κεφαλαίων ή αγαθών μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας ούτε την πραγματική αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου ή της εταιρικής περιουσίας (απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1998, C-4/97, Nonwoven, Συλλογή 1998, σ. I-6469, σκέψεις 20, 21 και 25). Επιβεβαίωσε τη νομολογία αυτή στη διάταξη που εξέδωσε στις 15 Μαρτίου 2001 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-279/99, C-293/99, C-296/99, C-330/99 και C-336/99, Petrolvilla & Bortolotti κ.λπ. (Συλλογή 2001, σ. I-2339).

10 — Το Δικαστήριο αποφάνθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο στην απόφαση της 15ης Ιουλίου 1982, 270/81, Felicitas Rickmers-Linie (Συλλογή 1982, σ. 2771)· μετά, επανέλαβε τη λύση αυτή στις αποφάσεις της 5ης Φεβρουαρίου 1991, 42/96, Immobiliare SIF, Συλλογή 1997, σ. I-7089).

11 — Απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, 508/99, Palais am Stadtpark Hotelbetriebsgesellschaft (Συλλογή 2002, σ. I-4455, σκέψη 28).

12 — Τούτο προκύπτει από την απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1996, 252/94, Bautiaa και Société Française Maritime (Συλλογή 1996, σ. I-505, σκέψεις 31 και 32).

την καταχώριση ή για οποιαδήποτε άλλη διατύπωση πριν από την άσκηση της εταιρικής δραστηριότητας οι οποίοι επιβάλλονται σε μια εταιρία λόγω της νομικής μορφής της (στοιχείο γ') [13].

25. Η τελευταία απαγόρευση δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι φόροι αυτοί, ναι μεν δεν πλήττουν αυτές καθ' εαυτές τις εισφορές, πλην όμως εισπράττονται λόγω διατυπώσεων συνδεομένων με τη νομική μορφή της εταιρίας, δηλαδή λόγω του μέσου που χρησιμοποιείται για τη συγκέντρωση κεφαλαίων, οπότε η διατήρηση των φόρων αυτών θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των σκοπών της οδηγίας [14].

26. Από την πιο πάνω επισκόπηση της νομολογίας καθίσταται σαφές ότι η επίμαχη επιβάρυνση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, οπότε η είσπραξη της επιβαρύνσεως αυτής δεν εμποδίζεται από την οδηγία.

27. Διάφοροι λόγοι επιρρωννύουν την εκτίμηση αυτή, καθόσον οι επίμαχες στην κύρια δίκη εισφορές δεν πλήττουν καμία από τις συναλλαγές ή πράξεις που αφορά το άρθρο 4 της οδηγίας, οι οποίες αποτελούν το νομικό ένδυμα της συγκεντρώσεως κεφαλαίων και συμβάλλουν στην οικονομική ενίσχυση του υποκειμένου στον φόρο. Πρόκειται για μια επιβάρυνση την οποία οι επιχειρήσεις που δρουν στην κεφαλαιαγορά πρέπει να καταβάλουν για να χρηματοδοτηθεί ο φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί η εποπτεία της αγοράς αυτής: κατά συνέπεια, δεν μπορεί να γίνει λόγος για φόρο επί των εισφορών σε μια εταιρία, δεδομένου ότι κάλλιστα είναι δυνατόν αυτοί που ασκούν τις επιχειρήσεις αυτές να είναι φυσικά πρόσωπα ή, αν πρόκειται για νομικά πρόσωπα, να είναι προσωπικές εταιρίες [15].

28. Βέβαια, η σχετική επιβάρυνση, εφόσον καταβάλλεται κάθε χρόνο από τις εγκεκριμένες εταιρίες, μοιάζει με επιβάρυνση για καταχώριση ή με επιβάρυνση την οποία επισύρουν οι διατυπώσεις που είναι αναγκαίες για την επιχειρηματική δραστηριότητα του σχετικού προσώπου. Ωστόσο, δεν πρέπει να λησμονείται ότι το άρθρο 10, στοιχείο γ', της οδηγίας, όπως έχει ερμηνευθεί από την κοινοτική νομολογία, δεν αφορά όλους τους φόρους αυτού του είδους οι οποίοι πλήττουν τις κεφαλαιουχικές εταιρίες, αλλά μόνον εκείνους που συνδέονται με τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη σύσταση αποθεματικών ή την αύξηση του κεφαλαίου. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει με την επιβάρυνση την οποία η AFM εισπράττει για τη

13 — Ναι μεν το Δικαστήριο χρησιμοποίησε τη διατύπωση αυτή στην προαναφερθείσα απόφαση Denkavit Internationaal κ.λπ. (σκέψη 23), πλην όμως υπήρχε σαφές νομολογιακό προηγούμενο στην απόφαση της 20ής Απριλίου 1993, C-71/91 και 222/99, Prisco και Caser (Συλλογή 2002, σ. I-6761, σκέψη 48).

14 — Η άποψη αυτή προβλήθηκε από τον γενικό εισαγγελέα F. G. Jacobs στο σημείο 44 των προτάσεών του στην προαναφερθείσα υπόθεση Denkavit Internationaal κ.λπ. και έγινε πλήρως δεκτή από το Δικαστήριο στην απόφασή του εκείνη, αλλά και στις αποφάσεις του που αναφέρει η προηγούμενη υποσημείωση. Επίσης, αντικατοπτρίζεται στις αποφάσεις της 27ης Οκτωβρίου 1998, 206/99, SONAE (Συλλογή 2001, σ. I-4679, σκέψη 28).

15 — Η παρούσα υπόθεση μοιάζει με την προαναφερθείσα υπόθεση Denkavit Internationaal κ.λπ., η οποία αφορούσε μια επιβάρυνση άσχετη με τις διατυπώσεις στις οποίες υπόκεινται οι κεφαλαιουχικές εταιρίες λόγω της νομικής μορφής τους, καθόσον η επιβάρυνση αυτή μπορούσε να πλήξει τα φυσικά πρόσωπα και, μεταξύ των νομικών προσώπων, τις προσωπικές εταιρίες (σκέψεις 25 και 26).

χρηματοδότησή της, καθόσον δεν υπάρχει σχέση με τις διατυπώσεις που οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης πρέπει να τηρήσουν για να συγκεντρώσουν κεφάλαια. Αντιθέτως προς αυτό που συνέβη στις υποθέσεις που αποκαλούνται «πορτογαλικό έπος», όπου το ζήτημα ήταν ορισμένες επιβαρύνσεις που είχαν εισπραχθεί για την έκδοση συμβολαιογραφικών εγγράφων με τα οποία επιτρέπονταν πράξεις που ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας (αποφάσεις Modelo I και Modelo II) ή για την καταχώριση της αυξήσεως του εταιρικού κεφαλαίου σε ένα εθνικό μητρώο (αποφάσεις IGI και SONAE), στην παρούσα υπόθεση η επίμαχη επιβάρυνση δεν έχει σχέση με καμία περίπτωση που προβλέπει η πιο πάνω διάταξη [16].

29. Ούτε το άρθρο 11 στηρίζει την άποψη των προσφευγουσών της κύριας δίκης, καθόσον, λαμβανομένου υπόψη του όλου πνεύματος της οδηγίας, η αναφορά σε πράξεις σχετικά με μετοχές, ομολογίες ή άλλα τέτοια αξιόγραφα αφορά πράξεις που διευκολύνουν τον σκοπό της συγκεντρώσεως κεφαλαίων και δεν αφορά οποιαδήποτε άλλη παρέμβαση σχετικά με τα πιο πάνω αξιόγραφα η οποία, όπως εν προκειμένω, δεν έχει σχέση με έναν τέτοιο σκοπό. Ναι μεν οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης δρουν στην κεφαλαιαγορά, πλην όμως η επίμαχη επιβάρυνση δεν τις πλήττει για πράξεις που έχουν ως αντικείμενο κινητές αξίες και γίνονται με σκοπό την αύξηση της εταιρικής περιουσίας, αλλά μόνο για τη χρηματοδότηση του κόστους ενός δημόσιου φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί η εποπτεία του οικονομικού τομέα εντός του οποίου δραστηριοποιούνται. Έτσι, παραδείγματος χάριν, στην προαναφερθείσα απόφαση Dansk Sparinvenst, η οποία αφορούσε μια εταιρία επενδύσεων που είχε εκδώσει τίτλους οι οποίοι αντιπροσώπευαν ποσοστό της εταιρικής περιουσίας, το Δικαστήριο έκρινε ότι η πράξη αυτή δεν παρέχει στο σχετικό κράτος μέλος (στη Δανία) την εξουσία να εισπράξει φόρο εισφοράς, καθόσον, λαμβανομένου υπόψη ότι η επίμαχη πράξη δεν ενίσχυσε το οικονομικό δυναμικό της εταιρίας, η κατάστασή της ήταν η ίδια πριν και μετά από την έκδοση των πιο πάνω τίτλων.

30. Στην απόφαση FECSA και ACESA [17], το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το άρθρο 11, στοιχείο β', της οδηγίας υποβάλλει στον φόρο την εξόφληση ενός ομολογιακού δανείου «ως συνολικής πράξεως για τη συγκέντρωση κεφαλαίων» (σκέψη 18).

31. Τέλος, στην πρόσφατη απόφασή του της 15ης Ιουλίου 2004 στην υπόθεση Επιτροπή κατά Βελγίου [18], το Δικαστήριο, υπενθυμίζοντας τις παρατηρήσεις του γενικού εισαγγελέα A. Tizzano που έγιναν στο σημείο 14 των προτάσεών του, επανέλαβε τη διατύπωση αυτή για να υπενθυμίσει τον σύνδεσμο που πρέπει να υφίσταται μεταξύ της πράξεως με αντικείμενο κινητές αξίες και της συγκεντρώσεως κεφαλαίων (σκέψη 32). Αυτός είναι ο λόγος που στη σκέψη 40 το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 11, στοιχείο α', αντιτίθεται στη φορολόγηση των χρηματιστηριακών συναλλαγών στο μέτρο που ο φόρος πλήττει νέους τίτλους «εκδιδομένους είτε κατά τη σύσταση εταιρίας επενδύσεων κεφαλαίου, είτε κατόπιν αυξήσεως κεφαλαίου, είτε ακόμη κατά την έκδοση δανείου».

16 — Η παρούσα υπόθεση έχει συγγένεια με την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1997, C-8/96, Locamion (Συλλογή 1997, σ. I-7055), όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία δεν αντιτίθεται σε μια επιβάρυνση όπως το τέλος ταξινομήσεως οχημάτων, καθόσον η επιβάρυνση αυτή πλήττει όχι την εισφορά οχημάτων σε κεφαλαιουχική εταιρία, αλλά ακριβώς τη θέση τους σε κυκλοφορία (σκέψη 31).

17 — Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1998, 32/97 (Συλλογή 1998, σ. I-6491).

18 — C-415/02 (Συλλογή 2004, σ. I-7215).

32. Τελικά, μια επιβάρυνση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, οπότε η είσπραξή της δεν είναι ασύμβατη με το κοινοτικό δίκαιο.

33. Αναγνωρίζω την προσπάθεια που οι προσφεύγουσες κατέβαλαν στην παρούσα προδικαστική διαδικασία για να πείσουν το Δικαστήριο περί του αντιθέτου, πλην όμως η επιμονή τους δεν απέδωσε καρπούς. Συγκεκριμένα, μολονότι η εισφορά την οποία η AFM ζήτησε από την Optiver κ.λπ. είναι αναμφισβήτητα μια επιβάρυνση —πράγμα που κανείς δεν το συζητεί— η πληττόμενη πράξη δεν υπάγεται στις περιπτώσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 11 καθόσον, όπως σημείωσα, οι νομικές αυτές πράξεις υπόκεινται σε φόρο εισφοράς, οπότε δεν μπορούν να πληγούν με άλλον φόρο, δεδομένου ότι αποτελούν μέσο για τη «συγκέντρωση κεφαλαίων» που η οδηγία σκοπεύει να υποβάλει σε ενιαίο και εναρμονισμένο έμμεσο φόρο.

34. Αν κάποιος εξετάσει το άρθρο 12 σε σχέση με τα άρθρα 10 και 11, θα παρατηρήσει ότι οι εξαιρέσεις τις οποίες προβλέπει το άρθρο 12, οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται στενώς, δικαιολογούνται από το ότι πλήττουν δικαιοπραξίες οι οποίες δεν αποτελούν το νομικό ένδυμα της συγκεντρώσεως κεφαλαίων και δεν συμβάλλουν στην ενίσχυση του οικονομικού δυναμικού των εταιριών, ακόμη και αν έχουν σχέση με τέτοιους σκοπούς. Αυτό είπε το Δικαστήριο όταν, αποφαινόμενο επί του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε' (επιβαρύνσεις ανταποδοτικού χαρακτήρα), έκρινε ότι η διάταξη αυτή αφορά «επιβαρύνσεις οι οποίες επιβάλλονται δίκην αντιπαροχής για πράξεις που επιβάλλονται από τον νόμο για σκοπό αναγόμενο στο γενικό συμφέρον, όπως είναι, παραδείγματος χάριν, η καταχώριση στα οικεία μητρώα των κεφαλαιουχικών εταιριών», και των οποίων επιβαρύνσεων τα ποσά πρέπει «να υπολογίζονται με βάση το κόστος» της παρασχεθείσας υπηρεσίας (προαναφερθείσα απόφαση Ponente Carni και Cispadana Costruzioni), τηρουμένης της δυνατότητας να επιβάλλεται μια κατ' αποκοπήν επιβάρυνση για μια συγκεκριμένη περίοδο αρκεί το ποσό της να μην υπερβαίνει το μέσο κόστος της σχετικής υπηρεσίας (προαναφερθείσα απόφαση Fantask κ.λπ.).

35. Στο σημείο αυτό, μπορεί να χρησιμεύσει ως παράδειγμα η προαναφερθείσα απόφαση Inmobiliare SIF, από την οποία προκύπτει ότι οι κατά το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', φόροι μεταβιβάσεως ακινήτων ή επιχειρήσεων δεν έχουν ως γενεσιουργό αιτία την εισφορά σε κεφαλαιουχική εταιρία (σκέψη 30), αλλά εισπράττονται βάσει γενικών και αντικειμενικών κριτηρίων (σκέψη 34). Έτσι, η διάταξη αυτή επιτρέπει στα κράτη μέλη, επί εισφοράς σε κεφαλαιουχική εταιρία, πέραν του φόρου τον οποίο εναρμόνισε η οδηγία να εισπράττουν και επιβαρύνσεις των οποίων η γενεσιουργός αιτία συνδέεται με τις πιο πάνω νομικές πράξεις (σκέψη 35).

36. Για τους ίδιους λόγους το Δικαστήριο έκρινε στην προαναφερθείσα απόφαση FECSA και ACESA ότι η ισπανική επιβάρυνση που έπληττε τις καταρτιζόμενες με συμβολαιογραφικό έγγραφο δικαιοπραξίες για την εξόφληση ομολογιακού δανείου, πράξεως την οποία αναφέρει το άρθρο 11, στοιχείο β' και η οποία δεν μπορεί να υπαχθεί στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο δ' («φόροι οι οποίοι επιβάλλονται επί συστάσεως, εγγραφής ή άρσεως προνομίων και υποθηκών»), είναι ασύμβατη με την οδηγία καθόσον πρόκειται για ειδική οικονομική πράξη η οποία αυξάνει την οικονο-

μική ισχύ της εταιρίας και είναι χωριστή από την απλώς και μόνον άρση της υποθήκης που συστάθηκε για την εξασφάλιση των υποχρεώσεων από το δάνειο (σκέψη 24).

37. Οι πράξεις σχετικά με κινητές αξίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας υπό την προϋπόθεση ότι πραγματοποιήθηκαν από κεφαλαιουχική εταιρία για την απόκτηση κεφαλαίων, οπότε ο μόνος φόρος που μπορεί να επιβληθεί για τις πράξεις αυτές είναι ο φόρος εισφοράς. Η ερμηνεία που η Optiver κ.λπ. αντιτάσσουν στους άλλους που υπέβαλαν παρατηρήσεις θα οδηγούσε στο να απαλλαγούν κάθε τέτοιας επιβαρύνσεως οι νομικές αυτές πράξεις, ακόμη και όταν δεν γίνονται από κεφαλαιουχική εταιρία ή δεν έχουν σχέση με τη συγκέντρωση ή τη μεταφορά κεφαλαίων. Στις γραπτές της παρατηρήσεις, η Επιτροπή εξηγεί πολύ ωραία ότι αν γίνει δεκτή η άποψη των προσφευγουσών της κύριας δίκης, οι οποίες —εξ όσων γνωρίζομε— έχουν ως μοναδικό εταιρικό σκοπό να διαπραγματεύονται κινητές αξίες, θα δημιουργηθεί μια καθολική απαλλαγή ασύμβατη με τον σκοπό του κοινοτικού νομοθέτη ο οποίος απλώς θέλησε να εναρμονίσει τους έμμεσους φόρους επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων, αποκλείοντας τη διπλή φορολογία.

V — Συμπέρασμα

38. Κατόπιν των ανωτέρω προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στο προδικαστικό ερώτημα του Rechtbank te Rotterdam την εξής απάντηση:

«Η οδηγία 69/335/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 1969, περί των εμμέσων φόρων των επιβαλλομένων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων, δεν αντιτίθεται στο να καταλογίζουν τα κράτη μέλη στις εταιρίες που έχουν άδεια να δρουν στην κεφαλαιαγορά μια ετήσια επιβάρυνση, η οποία υπολογίζεται επί των μικτών κερδών από τη δραστηριότητα αυτή και της οποίας σκοπός είναι η χρηματοδότηση του κόστους της λειτουργίας του δημόσιου φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί η εποπτεία της κεφαλαιαγοράς.»